

शिक्षकको २५% आन्तरिक प्रतियोगितात्मक बहुवाको लिखित परीक्षाको परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७३

तह : माध्यमिक

श्रेणी : प्रथम

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१. शिक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको सङ्गठन संरचना तथा कार्यहरू
- १.२. शिक्षक सेवा आयोगको सङ्गठनात्मक स्वरूप र कार्यहरू
- १.३. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ (परिमार्जन २०७१ सहित)
- १.४. स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१
- १.५. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू
- १.६. नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०११, २०२८, २०४९, २०५५, २०५८
- १.७. चालू आवधिक योजनामा शिक्षाको नीति र कार्यक्रम
- १.८. शिक्षाक्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना, शिक्षक शिक्षा आयोजना, विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम, माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम
- १.९. चालू आर्थिक वर्षको बजेट र नीति तथा कार्यक्रममा शिक्षा
- १.१०. अनौपचारिक शिक्षा नीति र खुला तथा दूर शिक्षा नीति

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू, व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका, संवैधानिक निकायहरू, राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड
- २.२. शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधनसहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित)
- २.३. शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- २.४. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन, २०४५
- २.५. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५६ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१. विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ४.१. समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका
- ४.२. विद्यालय/समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA), स्थानीय सरकार/निकाय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, गाउँ शिक्षा समिति
- ४.३. शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालय, अभिभावक र शिक्षक सम्बन्ध
- ४.४. शैक्षिक विकासमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, युनेस्को, युनिसेफ, विकास साभेदारहरू
- ४.५. विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- ४.६. स्रोत पहिचान, सङ्कलन तथा परिचालन
- ४.७. सहकार्य, साभेदारी र सञ्जालीकरण
- ४.८. तनाव व्यवस्थापन, सङ्कट व्यवस्थापन र द्वन्द्व व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१. शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, कार्य र सिद्धान्तहरू
- ४.२. शैक्षिक योजनाका उपागमहरू : सामाजिक माग, लागत प्रतिफल, जनशक्ति आवश्यकता प्रणाली, अवशिष्ट
- ४.३. नेपालका शैक्षिक योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर शिक्षा योजना र जिल्ला शिक्षा योजना
- ४.४. सामाजिक न्याय र शैक्षिक योजना
- ४.५. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१. कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२. कक्षाकोठामा भौतिक तथा शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन र कक्षा सजावट
- ५.३. कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक व्यवस्थापन
- ५.४. शैक्षणिक व्यवस्थापन : कक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण
- ५.५. निर्देशन र परामर्श (guidance and counseling)
- ५.६. विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक/मानसिक अवस्था
- ५.७. शैक्षणिक योजना : वार्षिक कार्यतालिका, वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र शैक्षणिक योजनामा नवप्रवर्तन
- ५.८. सहकार्यकलाप तथा अतिरिक्त कार्यकलापको योजना र व्यवस्थापन

- ५.९. प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन
- ५.१०. कक्षाकोठा व्यवस्थापनमा विद्यार्थी परिचालन

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१. शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग
- ६.२. सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३. सिकाइका सिद्धान्तहरू
- ६.४. उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.५. पृष्ठपोषण, पूनर्वलको प्रयोग
- ६.६. सिकाइमा निर्माणवाद, व्यवहारवाद र सामाजिक निर्माणवादको प्रयोग
- ६.७. बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ६.८. बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ६.९. बाल अधिकार महासन्धि, १९८९

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१. विद्यालय तहका पाठ्यक्रमको अध्ययन तथा विश्लेषण
- ७.२. विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा
- ७.३. पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४. बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, अभ्यास र भावी दिशा
- ७.५. शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग
- ७.६. नेपालमा पाठ्यक्रम निर्माण प्रक्रिया
- ७.७. शिक्षणका लागि सन्दर्भ र स्रोत सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.८. पाठ्यक्रम मूल्याङ्कन, परिमार्जन र कार्यान्वयन
- ७.९. स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना
- ७.१०. विद्युतीय पुस्तक र पुस्तकालयको प्रयोग (use of e-book and e-library)

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१. समावेशी शिक्षा
- ८.२. मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३. शिक्षामा लैङ्गिक समता र समानता
- ८.४. खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
- ८.६. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा
- ८.७. विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ८.८. अनौपचारिक शिक्षा र वैकल्पिक शिक्षा

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१. लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२. विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३. मानव मूल्यमा आधारित शिक्षा
- ९.४. नागरिक शिक्षा
- ९.५. अभिभावक शिक्षा
- ९.६. दिगो विकासका लागि शिक्षा
- ९.७. शान्ति शिक्षा
- ९.८. जीवनोपयोगी सिप (life skill) र सामान्य व्यावसायिक सिप (soft skills)
- ९.९. बहुभाषिक शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१. शिक्षक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू
- १०.२. शिक्षक व्यवस्थापनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.३. अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- १०.४. शिक्षकको पेसागत विकासका अवयवहरू र तिनको उपयोग
- १०.५. शैक्षणिक सुपरिवेक्षण : अवधारणा, प्रक्रिया, प्रकार र उपयोग
- १०.६. शिक्षकको पेसागत दक्षता अभिवृद्धिका लागि शैक्षणिक सुपरिवेक्षणको भूमिका
- १०.७. शैक्षणिक सुपरिवेक्षणमा प्रधानाध्यापक र स्रोतव्यक्तिको भूमिका
- १०.८. शिक्षकको आचार संहिता र पेसागत उत्तरदायित्व

- १०.९. विद्यालय नेतृत्व विकास : अवधारणा, प्रकार, सिद्धान्त र छनौटका आधारहरू
- १०.१०. शिक्षकको पेसागत विकासमा सामाजिक सञ्जाल (social network) को प्रयोग
- १०.११. गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका
- १०.१२. वृत्ति विकास र पेसागत विकासबीच अन्तरसम्बन्ध

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१. विद्यार्थी केन्द्रित र शिक्षक केन्द्रित शिक्षण विधिहरू
- ११.२. शिक्षण विधिको छनौटका आधारहरू र तिनको प्रयोग
- ११.३. समालोचनात्मक चिन्तन : ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग, रणनीतिहरू
- ११.४. परियोजनामा आधारित सिकाइ र समस्यामा आधारित सिकाइ
- ११.५. सिकाइ उपलब्धि सुधारका रणनीतिहरू
- ११.६. विद्यार्थी उपलब्धि सुधार योजना : अवधारणा, महत्त्व, निर्माण प्रक्रिया र कार्यान्वयन
- ११.७. उपचारात्मक शिक्षण : अवधारणा, अभ्यास र भावी दिशा
- ११.८. शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.९. कक्षा शिक्षण तथा सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१. निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनको साधनको निर्माण/प्रयोग
- १२.२. प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण
- १२.३. प्रश्न विश्लेषण र नतिजा विश्लेषण
- १२.४. परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग
- १२.५. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.६. निदानात्मक/उपचारात्मक मूल्याङ्कनको प्रयोग
- १२.७. मूल्याङ्कन प्रक्रियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग
- १२.८. मूल्याङ्कनसाधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
- १२.९. अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व, अभ्यास र भावी दिशा
- १२.१०. नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.११. परीक्षणको विश्वसनीयता र वैधता
- १२.१२. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरका स्तरीकृत परीक्षाहरू

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१. अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्त्व, प्रकार र प्रयोग
- १३.२. शैक्षिक अनुसन्धानका नतिजाहरूको व्यवहारिक उपयोग
- १३.३. कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानबीच तुलनात्मक अध्ययन
- १३.४. कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
- १३.५. घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानबीच अन्तरसम्बन्ध
- १३.६. कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि अनुसन्धानको योगदान

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

शिक्षकको २५% आन्तरिक प्रतियोगितात्मक बढुवाको लिखित परीक्षाको परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७३

तह : माध्यमिक
श्रेणी : द्वितीय

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१. शिक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू (विभागीय कार्यालयहरू, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालय) को सङ्गठन संरचना तथा कार्यहरू
- १.२. शिक्षक सेवा आयोगका कार्यहरू
- १.३. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ (परिमार्जन २०७१ सहित) र स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१
- १.४. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू
- १.५. नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०११, २०२८, २०४९, २०५५, २०५८
- १.६. चालु आवधिक योजनामा शिक्षाको नीति र कार्यक्रम
- १.७. शिक्षाक्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना, शिक्षक शिक्षा आयोजना, विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम, माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम
- १.८. खुला तथा दूर शिक्षा नीति

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू, व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका, राज्यको संरचना
- २.६. शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधनसहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित)
- २.२. शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- २.३. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन, २०४५
- २.४. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१. विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ३.२. समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका
- ३.३. विद्यालय-समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : स्थानीय सरकार/निकाय, गाउँ शिक्षा समिति
- ३.४. शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालय, अभिभावक र शिक्षक सम्बन्ध
- ३.५. शैक्षिक विकासमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : सामुदायिक संस्था, युनेस्को, युनिसेफ
- ३.६. विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- ३.७. स्रोत पहिचान, सङ्कलन र परिचालन
- ३.८. सहकार्य, साभेदारी र सञ्जालीकरण
- ३.९. तनाव व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१. शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, कार्य र सिद्धान्तहरू
- ४.२. शैक्षिक योजनाका उपागमहरू : सामाजिक माग, लागत प्रतिफल, जनशक्ति आवश्यकता प्रणाली, अवशिष्ट
- ४.३. नेपालका शैक्षिक योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर शिक्षा योजना र जिल्ला शिक्षा योजना
- ४.४. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१. कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान

- ५.२. कक्षाकोठामा भौतिक तथा शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन र कक्षा सजावट
- ५.३. कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक व्यवस्थापन
- ५.४. शैक्षणिक व्यवस्थापन : कक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण
- ५.५. निर्देशन र परामर्श (guidance and counseling)
- ५.६. विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक/मानसिक अवस्था
- ५.७. शैक्षणिक योजना : वार्षिक कार्यतालिका, वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र शैक्षणिक योजनामा नवप्रवर्तन
- ५.८. प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन
- ५.९. कक्षाकोठा व्यवस्थापनमा विद्यार्थी परिचालन

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१. शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग
- ६.२. सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३. सिकाइका सिद्धान्तहरू
- ६.४. उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.५. पृष्ठपोषण र पुनर्बलको प्रयोग
- ६.६. सिकाइमा निर्माणवाद र व्यवहारवादको प्रयोग
- ६.७. बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड, सूचकहरू
- ६.८. बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ र बालबालिकाको संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१. विद्यालय तहका पाठ्यक्रमको अध्ययन तथा विश्लेषण
- ७.२. विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा
- ७.३. पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४. बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, अभ्यास र भावी दिशा
- ७.५. शिक्षणका लागि सन्दर्भ सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.६. पाठ्यक्रम कार्यान्वयन, अद्यावधिक, परिमार्जन र परिवर्तन
- ७.७. स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना
- ७.८. विद्युतीय पुस्तक र पुस्तकालयको प्रयोग (use of e-book and e-library)

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१. समावेशी शिक्षा
- ८.२. मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३. शिक्षामा लैङ्गिक समता र समानता
- ८.४. खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
- ८.६. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा
- ८.७. विशेष आवश्यकता शिक्षा

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१. लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२. विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३. नागरिक शिक्षा
- ९.४. अभिभावक शिक्षा
- ९.५. दिगो विकासका लागि शिक्षा
- ९.६. शान्ति शिक्षा
- ९.७. जीवनोपयोगी सिप (life skill) र सामान्य व्यावसायिक सिप (soft skills)
- ९.८. बहुभाषिक शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१. शिक्षक व्यवस्थापन : पक्षहरू, समस्या, समाधानका उपायहरू
- १०.२. अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था र भावि दिशा
- १०.३. शिक्षकको पेसागत विकासका अवयवहरू र तिनको उपयोग
- १०.४. शैक्षणिक सुपरिवेक्षण : अवधारणा, प्रक्रिया, प्रकार र उपयोग
- १०.५. शिक्षकको पेसागत उत्तरदायित्व र दक्षता अभिवृद्धिका लागि उपचारात्मक सुपरिवेक्षणको भूमिका
- १०.६. विद्यालय नेतृत्व विकास : अवधारणा, प्रकार, सिद्धान्त र छनौटका आधारहरू

- १०.७. शिक्षकको पेसागत विकासमा सामाजिक सञ्जाल (social network) को प्रयोग
१०.८. गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१. बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : अवस्था, समस्या र सम्भावनाहरू
११.२. शिक्षण विधि तथा रणनीतिहरूको छनौटका आधारहरू र तिनको व्यावहारिक प्रयोग
११.३. समालोचनात्मक चिन्तन : ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग, रणनीतिहरू
११.४. परियोजनामा आधारित सिकाइ र समस्यामा आधारित सिकाइ
११.५. सिकाइ उपलब्धि सुधारका रणनीतिहरू
११.६. विद्यार्थी उपलब्धि सुधार योजना : निर्माण प्रक्रिया र कार्यान्वयन
११.७. शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
११.८. कक्षा शिक्षण र सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१. निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनको साधनको निर्माण/प्रयोग
१२.२. प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण
१२.३. प्रश्न विश्लेषण र नतिजा विश्लेषण
१२.४. परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : अवलोकन, घटनावृत्त अभिलेख, संचित अभिलेख, विद्यार्थी पोर्टफोलियो, रजू सूची र श्रेणीमापन
१२.५. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
१२.६. मूल्याङ्कन प्रक्रियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग
१२.७. मूल्याङ्कन साधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
१२.८. अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व, अभ्यास र भावी दिशा
१२.९. नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
१२.१०. परीक्षणको विश्वसनीयता र वैधता

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१. अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्त्व, प्रकार र प्रयोग
१३.२. नेपालका प्रमुख शैक्षिक अनुसन्धान र तिनका नतिजाहरूको व्यावहारिक उपयोगको अवस्था
१३.३. कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानबीच तुलनात्मक अध्ययन
१३.४. कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
१३.५. घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानबीच अन्तरसम्बन्ध
१३.६. कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि अनुसन्धानको योगदान

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

शिक्षकको २५% आन्तरिक प्रतियोगितात्मक बढुवाको लिखित परीक्षाको परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७३

तह : निम्नमाध्यमिक
श्रेणी : प्रथम

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१. शिक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू (विभागीय कार्यालयहरू, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालय) को सङ्गठन संरचना तथा कार्यहरू
- १.२. शिक्षक सेवा आयोगको सङ्गठनात्मक कार्यहरू
- १.३. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ (परिमार्जन २०७१ सहित) र स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१
- १.४. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू (आधारभूत तहको मात्र)
- १.५. नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०११, २०२८, २०४९, २०५५, २०५८ (प्राथमिक शिक्षा, निम्नमाध्यमिक शिक्षा र अनौपचारिक शिक्षा सम्बन्धी मात्र)
- १.६. चालू आवधिक योजनामा शिक्षाको नीति र कार्यक्रम
- १.७. शिक्षाक्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना, शिक्षक शिक्षा आयोजना, विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम
- १.८. चालू आर्थिक वर्षको बजेट र नीति तथा कार्यक्रममा शिक्षा
- १.९. अनौपचारिक शिक्षा नीति

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र), व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका, राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड
- २.७. शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधनसहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित)
- २.२. शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- २.३. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन, २०४५
- २.४. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१. विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ३.२. समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका
- ३.३. विद्यालय/समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA), विद्यालय व्यवस्थापन समिति, गाउँ शिक्षा समिति
- ३.४. शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालय, अभिभावक र शिक्षक सम्बन्ध
- ३.५. शैक्षिक विकासमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, युनेस्को, युनिसेफ
- ३.६. विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- ३.७. सहकार्य, साभेदारी र सञ्जालीकरण
- ३.८. सङ्कट व्यवस्थापन र द्वन्द्व व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१. शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, कार्य र सिद्धान्तहरू
- ४.२. शैक्षिक योजनाका उपागमहरू : सामाजिक माग, लागत प्रतिफल, जनशक्ति आवश्यकता प्रणाली, अवशिष्ट
- ४.३. नेपालका शैक्षिक योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना र गाउँ शिक्षा योजना
- ४.४. शैक्षिक योजनामा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण
- ४.५. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली : परिचय, Flash Reporting System, समस्या र सुझावहरू

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१. कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२. कक्षाकोठामा भौतिक तथा शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन र कक्षा सजावट
- ५.३. कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक व्यवस्थापन
- ५.४. विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक/मानसिक अवस्था
- ५.५. शैक्षणिक योजना : वार्षिक कार्यतालिका, वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र शैक्षणिक योजनामा नवप्रवर्तन
- ५.६. अतिरिक्त कार्यकलापको योजना र व्यवस्थापन
- ५.७. प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन

५.८. कक्षाकोठा व्यवस्थापनमा विद्यार्थी परिचालन

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१. शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग (पूर्व वाल्यावस्था, उत्तर वाल्यावस्था र यौवनावस्था)
- ६.२. सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३. उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.४. पृष्ठपोषण, पूर्वबलको प्रयोग
- ६.५. सिकाइमा निर्माणवाद र व्यवहारवादको प्रयोग
- ६.६. बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ६.७. बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ६.८. बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१. विद्यालयको पाठ्यक्रम अध्ययन तथा विश्लेषण (प्राथमिक र निम्नमाध्यमिक तहको मात्र)
- ७.२. विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा (निम्नमाध्यमिक तहको मात्र)
- ७.३. पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४. बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, अभ्यास र भावी दिशा
- ७.५. शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग
- ७.६. शिक्षणका लागि सन्दर्भ र स्रोत सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.७. पाठ्यक्रम कार्यान्वयनमा शिक्षकको भूमिका
- ७.८. स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना
- ७.९. विद्युतीय पुस्तक र पुस्तकालयको प्रयोग (use of e-book and e-library)

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१. समावेशी शिक्षा
- ८.२. मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३. शिक्षामा लैङ्गिक समता
- ८.४. खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
- ८.६. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा
- ८.७. विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ८.८. अनौपचारिक शिक्षा

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१. लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२. विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३. नागरिक शिक्षा
- ९.४. नैतिक शिक्षा
- ९.५. अभिभावक शिक्षा
- ९.६. दिगो विकासका लागि शिक्षा
- ९.७. शान्ति शिक्षा
- ९.८. जीवनोपयोगी सिप (life skill) र सामान्य व्यावसायिक सिप (soft skills)
- ९.९. बहुभाषिक शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१. शिक्षक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू
- १०.२. शिक्षक व्यवस्थापनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.३. अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था, भावी दिशा
- १०.४. शिक्षकको पेसागत विकासका अवयवहरू र तिनको उपयोग
- १०.५. शैक्षणिक सुपरिवेक्षण : अवधारणा, प्रक्रिया, प्रकार र उपयोग
- १०.६. शिक्षकको पेसागत उत्तरदायित्व
- १०.७. विद्यालय नेतृत्व विकास : अवधारणा, प्रकार र छनौटका आधारहरू
- १०.८. शिक्षकको पेसागत विकासमा सामाजिक सञ्जाल (social network) को प्रयोग
- १०.९. गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१. बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : अवस्था, समस्या र सम्भावनाहरू

- ११.२. शिक्षण विधिको छनौटका आधारहरू र तिनको प्रयोग
- ११.३. समालोचनात्मक चिन्तन : ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग, रणनीतिहरू
- ११.४. सिकाइ उपलब्धि सुधारका रणनीतिहरू
- ११.५. विद्यार्थी उपलब्धि सुधार योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ११.६. उपचारात्मक शिक्षण : विद्यमान अवस्था र भावी दिशा
- ११.७. शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.८. कक्षा शिक्षण तथा सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१. निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनको साधनको निर्माण/प्रयोग
- १२.२. प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण
- १२.३. प्रश्न विश्लेषण र नतिजा विश्लेषण
- १२.४. परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : अवलोकन, विद्यार्थी पोर्टफोलियो, चेकलिष्ट र श्रेणीमापन
- १२.५. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.६. मूल्याङ्कन प्रक्रियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग
- १२.७. मूल्याङ्कनसाधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
- १२.८. अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व, अभ्यास र भावी दिशा
- १२.९. नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.१०. परीक्षणको विश्वसनीयता

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१. अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्त्व, प्रकार र प्रयोग
- १३.२. नेपालका प्रमुख शैक्षिक अनुसन्धानका नतिजाहरूको व्यवहारिक उपयोगको अवस्था
- १३.३. कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानबीच तुलनात्मक अध्ययन
- १३.४. कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
- १३.५. घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानबीच अन्तरसम्बन्ध
- १३.६. शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि कक्षाकोठा अनुसन्धानको योगदान

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

शिक्षकको २५% आन्तरिक प्रतियोगितात्मक बढुवाको लिखित परीक्षाको परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७३

तह : निम्नमाध्यमिक

श्रेणी : द्वितीय

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१. शिक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू (शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालय) को सङ्गठन संरचना तथा कार्यहरू
- १.२. शिक्षक सेवा आयोगको सङ्गठनात्मक कार्यहरू
- १.३. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ (परिमार्जन २०७१ सहित) र स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१
- १.४. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू (आधारभूत तहको मात्र)
- १.५. नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०११, २०२८, २०४९, २०५५, २०५८ (प्राथमिक शिक्षा र निम्नमाध्यमिक शिक्षा सम्बन्धी मात्र)
- १.६. चालू आवधिक योजनामा शिक्षाको दीर्घकालिन सोच, उद्देश्य, रणनीति र कार्यनीतिहरू
- १.७. शिक्षाक्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना, विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम
- १.८. चालू आर्थिक वर्षको बजेटमा शिक्षा

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र), व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका
- २.२. शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधनसहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित)
- २.३. शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- २.४. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन, २०४५
- २.५. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१. विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ३.२. समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका
- ३.३. विद्यालय/समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA), विद्यालय व्यवस्थापन समिति, गाउँ शिक्षा समिति
- ३.४. शैक्षिक विकासमा गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था को भूमिका
- ३.५. विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- ३.६. विद्यालय सञ्जाल निर्माण र प्रयोग
- ३.७. द्वन्द्व व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१. शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा र कार्यहरू
- ४.२. शैक्षिक योजना निर्माण प्रक्रिया र आधारहरू
- ४.३. नेपालका शैक्षिक योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना र गाउँ शिक्षा योजना
- ४.४. शैक्षिक योजनामा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण
- ४.५. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली : Flash Reporting System को विद्यमान अवस्था

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१. कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२. कक्षाकोठामा भौतिक तथा शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन र कक्षा सजावट
- ५.३. कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक व्यवस्थापन
- ५.४. विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता र अपाङ्गता
- ५.५. शैक्षणिक योजना : वार्षिक कार्यतालिका, वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र दैनिक पाठयोजना निर्माणमा नवप्रवर्तन
- ५.६. प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन
- ५.७. कक्षाकोठा व्यवस्थापनमा विद्यार्थी परिचालन : जब चार्ट, कक्षाकोठा नियम, सिकाइ सामग्री व्यवस्थापन, कक्षा मनिटर

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१. शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग (पूर्व बाल्यावस्था, उत्तर बाल्यावस्था र यौवनावस्था)
- ६.२. उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू

- ६.३. पृष्ठपोषण, पूनर्वलको प्रयोग
- ६.४. सिकाइमा निर्माणवादको प्रयोग
- ६.५. बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ६.६. बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ६.७. बालक्लब र बालसहभागिता
- ६.८. बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षासंग सम्बन्धित मात्र)

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१. विद्यालयको पाठ्यक्रम अध्ययन तथा विश्लेषण (प्राथमिक र निम्नमाध्यमिक तहको मात्र)
- ७.२. विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा (निम्नमाध्यमिक तहको मात्र)
- ७.३. पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४. बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, अभ्यास र भावी दिशा
- ७.५. शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग
- ७.६. शिक्षणका लागि सन्दर्भ र स्रोत सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.७. पाठ्यक्रम कार्यान्वयनमा शिक्षकको भूमिका
- ७.८. स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना
- ७.९. विद्युतीय पुस्तक र पुस्तकालयको प्रयोग (use of e-book and e-library)

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१. समावेशी शिक्षा
- ८.२. मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३. शिक्षामा लैङ्गिक समता
- ८.४. खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
- ८.६. विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ८.७. अनौपचारिक शिक्षा

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१. लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२. विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३. नागरिक शिक्षा
- ९.४. नैतिक शिक्षा
- ९.५. अभिभावक शिक्षा
- ९.६. दिगो विकासका लागि शिक्षा
- ९.७. शान्ति शिक्षा
- ९.८. जीवनोपयोगी सिप (life skill) र सामान्य व्यावसायिक सिप (soft skills)
- ९.९. बहुभाषिक शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१. शिक्षक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : भर्ना तथा छनौट, बढुवा, सरुवा, वृत्ति विकास र अवकाश
- १०.२. शिक्षक व्यवस्थापनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.३. अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था, भावी दिशा
- १०.४. शिक्षकको पेसागत विकासका अवयवहरू र तिनको उपयोग
- १०.५. शैक्षणिक सुपरिवेक्षण : अवधारणा, प्रक्रिया, प्रकार र उपयोग
- १०.६. शिक्षकको पेसागत उत्तरदायित्व
- १०.७. विद्यालय नेतृत्व विकास : अवधारणा, प्रकार र छनौटका आधारहरू
- १०.८. शिक्षकको पेसागत विकासमा सामाजिक सञ्जाल (social network) को प्रयोग
- १०.९. गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१. बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : अवस्था, समस्या र सम्भावनाहरू
- ११.२. शिक्षण विधिको छनौटका आधारहरू र तिनको प्रयोग

- ११.३. समालोचनात्मक चिन्तन : ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग, रणनीतिहरू
- ११.४. सिकाइ उपलब्धि सुधारका रणनीतिहरू
- ११.५. विद्यार्थी उपलब्धि सुधार योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ११.६. उपचारात्मक शिक्षण : विद्यमान अवस्था र भावी दिशा
- ११.७. शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.८. कक्षा शिक्षण तथा सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१. निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनको साधनको निर्माण/प्रयोग
- १२.२. प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण
- १२.३. प्रश्न विश्लेषण र नतिजा विश्लेषण
- १२.४. परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : अवलोकन, विद्यार्थी पोर्टफोलियो, चेकलिष्ट र श्रेणीमापन
- १२.५. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.६. मूल्याङ्कन प्रक्रियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग
- १२.७. मूल्याङ्कनसाधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
- १२.८. अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व, अभ्यास र भावी दिशा
- १२.९. नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.१०. परीक्षणको विश्वसनीयता

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१. अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्त्व, प्रकार र प्रयोग
- १३.२. नेपालका प्रमुख शैक्षिक अनुसन्धानका नतिजाहरूको व्यवहारिक उपयोगको अवस्था
- १३.३. कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानबीच तुलनात्मक अध्ययन
- १३.४. कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
- १३.५. घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानबीच अन्तरसम्बन्ध
- १३.६. शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि कक्षाकोठा अनुसन्धानको योगदान

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

शिक्षकको २५% आन्तरिक प्रतियोगितात्मक बढुवाको लिखित परीक्षाको परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७३

तह : प्राथमिक

श्रेणी : प्रथम

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१. शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सङ्गठन संरचना तथा कार्यहरू
- १.२. शिक्षक सेवा आयोगको कार्यहरू
- १.३. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ (परिमार्जन २०७१ सहित) र स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१
- १.४. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू (आधारभूत तहको मात्र)
- १.५. नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०११, २०४९, २०५५, २०५८ (प्राथमिक शिक्षा र अनौपचारिक शिक्षा सम्बन्धी मात्र)
- १.६. चालू आवधिक योजनामा शिक्षाको उद्देश्य, रणनीति र कार्यनीतिहरू
- १.७. शिक्षाक्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : सबैका लागि शिक्षा राष्ट्रिय कार्ययोजना, विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम
- १.८. चालू आर्थिक वर्षको बजेटमा शिक्षा

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र), व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका
- २.२. शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधनसहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित)
- २.३. शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- २.४. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१. विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ३.२. समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका
- ३.३. विद्यालय/समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA), विद्यालय व्यवस्थापन समिति, गाउँ शिक्षा समिति
- ३.४. समुदाय परिचालनमा शिक्षक र प्रधानाध्यापकको भूमिका
- ३.५. शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालय, अभिभावक र शिक्षक सम्बन्ध
- ३.६. शैक्षिक विकासमा विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था
- ३.७. विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- ३.८. विद्यालयमा हुने द्वन्द्व व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१. शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, कार्य र सिद्धान्तहरू
- ४.२. शैक्षिक योजनाका तर्जुमा प्रक्रिया
- ४.३. नेपालका शैक्षिक योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना र गाउँ शिक्षा योजना
- ४.४. शैक्षिक योजनामा सामाजिक समावेशीकरण
- ४.५. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली : Flash Reporting System र शैक्षिक सूचकहरू

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१. कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२. कक्षाकोठामा बसाइ व्यवस्थापन, शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन
- ५.३. कक्षा सजावट र बूक कर्नर निर्माण
- ५.४. कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक पक्षको व्यवस्थापन
- ५.५. विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, शारीरिक/मानसिक अवस्था
- ५.६. शैक्षणिक योजना : वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र दैनिक पाठयोजना निर्माणमा नवप्रवर्तन
- ५.७. अतिरिक्त कार्यकलापको योजना र व्यवस्थापन
- ५.८. विद्यालयमा पुस्तकालय व्यवस्थापन र सिकाइका लागि यसको प्रयोग
- ५.९. जबचार्ट निर्माण र कार्यान्वयन
- ५.१०. बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण व्यवस्थापन

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१. शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग (पूर्व वाल्यावस्था र उत्तर वाल्यावस्था)

- ६.२. सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३. उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.४. प्रभावकारी शिक्षण सिकाइका लागि पृष्ठपोषण, पूर्वलको प्रयोग
- ६.५. सिकाइमा निर्माणवादको प्रयोग
- ६.६. प्रारम्भिक बालविकास र पूर्वप्राथमिक शिक्षा
- ६.७. बालसहभागिता र बालक्लब परिचालन
- ६.८. बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ६.९. बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ६.१०. बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१. विद्यालयको पाठ्यक्रम अध्ययन तथा विश्लेषण (प्राथमिक तहको मात्र)
- ७.२. विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा (प्राथमिक तहको मात्र)
- ७.३. पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४. बहुपाठ्यपुस्तक : अवधारणा, महत्त्व र विद्यमान अवस्था
- ७.५. शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग
- ७.६. शिक्षणका लागि सन्दर्भ सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.७. पाठ्यक्रम कार्यान्वयनमा शिक्षकको भूमिका
- ७.८. स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना
- ७.९. विद्युतीय पुस्तकालयको प्रयोग (use of e-library)

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१. समावेशी शिक्षा
- ८.२. मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३. शिक्षामा लैङ्गिक समता
- ८.४. खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
- ८.६. विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ८.७. अनौपचारिक शिक्षा

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१. लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२. विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३. नागरिक शिक्षा
- ९.४. नैतिक शिक्षा
- ९.५. अभिभावक शिक्षा
- ९.६. दिगो विकासका लागि शिक्षा
- ९.७. बहुभाषिक शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१. शिक्षक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : शिक्षक भर्ना र छनौट, शिक्षक बहुवा, शिक्षकको सरुवा
- १०.२. शिक्षक व्यवस्थापनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.३. अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था, भावी दिशा
- १०.४. शिक्षकको पेसागत विकासका उपायहरू र तिनको प्रयोग
- १०.५. शिक्षक पेसागत विकासको उपलब्धि, समस्या र समाधानका लागि सुझाव
- १०.६. शिक्षकको पेसागत उत्तरदायित्व
- १०.७. शिक्षकको पेसागत विकासमा सामाजिक सञ्जाल (social network) को प्रयोग
- १०.८. गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्द्धनमा शिक्षकको पेसागत सङ्घ संस्थाको भूमिका

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१. शिक्षक केन्द्रित र विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण विधिहरूको प्रयोग
- ११.२. बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : विद्यमान अवस्था र प्रयोगका उपायहरू

- ११.३. शिक्षण विधिको छनौटका आधारहरू र तिनको प्रयोग
- ११.४. समालोचनात्मक चिन्तनका : शिक्षणमा ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग
- ११.५. सिकाइ उपलब्धि सुधारका तरिकाहरू
- ११.६. विद्यार्थी उपलब्धि अभिवृद्धि योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ११.७. उपचारात्मक शिक्षण : विद्यमान अवस्था र भावी दिशा
- ११.८. शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.९. कक्षा शिक्षण तथा सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१. निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग
- १२.२. प्रश्नपत्र निर्माण र प्रश्न विश्लेषण
- १२.३. विद्यार्थीको नतिजा तयारी र विश्लेषण
- १२.४. परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : विद्यार्थी पोर्टफोलियो व्यवस्थापन र श्रेणीमापन
- १२.५. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : मूल्याङ्कनप्रक्रिया, सूचकहरू, अभिलेखीकरण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
- १२.६. मूल्याङ्कनसाधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
- १२.७. अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व, अभ्यास र भावी दिशा
- १२.८. नेपालमा विद्यार्थी मूल्याङ्कनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१. अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्त्व, प्रकार र प्रयोग
- १३.२. कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानबीच तुलनात्मक अध्ययन
- १३.३. कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
- १३.४. घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानबीच अन्तरसम्बन्ध
- १३.५. शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि कक्षाकोठा अनुसन्धानको योगदान

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

शिक्षकको २५% आन्तरिक प्रतियोगितात्मक बढुवाको लिखित परीक्षाको परिमार्जित पाठ्यक्रम, २०७३

तह : प्राथमिक
श्रेणी : द्वितीय

१. नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली

- १.१. शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालयको सङ्गठन संरचना तथा कार्यहरू
- १.२. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०६३ (परिमार्जन २०७१ सहित) र स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१
- १.३. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य र तहगत सक्षमताहरू (आधारभूत तहको मात्र)
- १.४. नेपालका विभिन्न शिक्षा आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू : २०११, २०४९ र २०५५ (प्राथमिक शिक्षा सम्बन्धी मात्र)
- १.५. चालु आवधिक योजनामा शिक्षाको उद्देश्य र रणनीतिहरू
- १.६. शिक्षाक्षेत्रका परियोजना तथा कार्यक्रमहरू : विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम
- १.७. चालू आर्थिक वर्षको बजेटमा शिक्षा

२. शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान : मौलिक हक, राज्यका नीतिहरू (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र), व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका
- २.१०. शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधनसहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधनसहित)
- २.२. शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (संशोधनसहित)
- २.३. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

३. विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

- ३.१. विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता
- ३.१. समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका
- ३.२. विद्यालय/समुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू : शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA), विद्यालय व्यवस्थापन समिति, गाउँ शिक्षा समिति
- ३.३. समुदाय परिचालनमा शिक्षकको भूमिका
- ३.४. शैक्षिक विकासमा विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था
- ३.५. विद्यालयको सामाजिक परीक्षण
- ३.६. विद्यालयमा हुने द्वन्द्व व्यवस्थापनमा शिक्षकको भूमिका

४. शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन

- ४.१. शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, कार्य र सिद्धान्तहरू
- ४.२. शैक्षिक योजना तर्जुमा प्रक्रिया
- ४.३. नेपालका शैक्षिक योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना र गाउँ शिक्षा योजना
- ४.४. शैक्षिक योजनामा सामाजिक समावेशीकरण
- ४.५. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली र शैक्षिक सूचकहरू

५. कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना

- ५.१. कक्षाकोठा व्यवस्थापन : अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान
- ५.२. कक्षाकोठामा बसाइ व्यवस्थापन, शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन
- ५.३. कक्षा सजावट र बुक कर्नर निर्माण
- ५.४. विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, शारीरिक अवस्था
- ५.५. शैक्षणिक योजना : वार्षिक पाठयोजना, दैनिक पाठयोजना र दैनिक पाठयोजना निर्माणमा नवप्रवर्तन
- ५.६. विद्यालयमा पुस्तकालय व्यवस्थापन र सिकाइका लागि यसको प्रयोग
- ५.७. जवचार्ट निर्माण र कार्यान्वयन
- ५.८. बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण व्यवस्थापन

६. बालमनोविज्ञान तथा सिकाइ

- ६.१. शैक्षणिक प्रक्रियामा बालविकासको उपयोग (पूर्व बाल्यावस्था र उत्तर बाल्यावस्था)
- ६.२. सिकारुको सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ६.३. विद्यार्थीमा उत्प्रेरणा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ६.४. प्रभावकारी शिक्षण सिकाइका लागि पृष्ठपोषण, पूनर्वलको प्रयोग

- ६.५. बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ६.६. बालसहभागिता र बालक्लब परिचालन
- ६.७. बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ६.८. बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षासँग सम्बन्धित मात्र)

७. पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री

- ७.१. विद्यालयको पाठ्यक्रम अध्ययन तथा विश्लेषण (प्राथमिक तहको मात्र)
- ७.२. विद्यमान पाठ्यपुस्तकको समीक्षा (प्राथमिक तहको मात्र)
- ७.३. पाठ्यपुस्तकविना पाठ्यक्रममा आधारित शिक्षण
- ७.४. शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग
- ७.५. शिक्षणका लागि सन्दर्भ सामग्रीहरूको प्रयोग
- ७.६. पाठ्यक्रम कार्यान्वयनमा शिक्षकको भूमिका
- ७.७. स्थानीय पाठ्यक्रम : निर्माण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र सम्भावना

८. शिक्षामा नवीनतम चिन्तन

- ८.१. समावेशी शिक्षा
- ८.२. मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ८.३. शिक्षामा लैङ्गिक समता
- ८.४. खुला तथा दूर शिक्षा
- ८.५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
- ८.६. विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ८.७. अनौपचारिक शिक्षा

९. शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू

- ९.१. लोकतन्त्र र शिक्षा
- ९.२. विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
- ९.३. नागरिक शिक्षा
- ९.४. नैतिक शिक्षा
- ९.५. अभिभावक शिक्षा
- ९.६. बहुभाषिक शिक्षा
- ९.७. मातृभाषामा शिक्षा

१०. शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- १०.१. शिक्षक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : शिक्षक भर्ना तथा छनौट र शिक्षक बढुवा
- १०.२. शिक्षक व्यवस्थापनमा देखिएका समस्या र समाधानका उपायहरू
- १०.३. अध्यापन अनुमतिपत्र : अवधारणा, औचित्य, विद्यमान अवस्था, भावी दिशा
- १०.४. शिक्षकको पेसागत विकासका उपायहरू र तिनको प्रयोग
- १०.५. शिक्षक पेसागत विकासको उपलब्धि, समस्या र समाधानका लागि सुझाव
- १०.६. शिक्षकको पेसागत विकासमा सामाजिक सञ्जाल (social network) को प्रयोग

११. शैक्षणिक प्रक्रिया

- ११.१. शिक्षक केन्द्रित र विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण विधिहरूको प्रयोग
- ११.२. बालकेन्द्रित शिक्षण प्रक्रिया : विद्यमान अवस्था र प्रयोगका उपायहरू
- ११.३. शिक्षण विधिको छनौटका आधारहरू र तिनको प्रयोग
- ११.४. समालोचनात्मक चिन्तनका : शिक्षणमा ABC (Anticipation, Building knowledge and Consolidation) Framework को प्रयोग
- ११.५. सिकाइ उपलब्धि सुधारका तरिकाहरू
- ११.६. विद्यार्थी उपलब्धि अभिवृद्धि योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ११.७. शैक्षणिक सामग्री निर्माण, सङ्कलन र प्रयोग
- ११.८. शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग

१२. परीक्षा तथा मूल्याङ्कन

- १२.१. निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग
- १२.२. प्रश्नपत्र निर्माण र प्रश्न विश्लेषण

- १२.३. विद्यार्थीको नतिजा तयारी र विश्लेषण
 १२.४. परीक्षा बाहेकका मूल्याङ्कनका तरिकाहरूको प्रयोग : विद्यार्थी पोर्टफोलियो व्यवस्थापन
 १२.५. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली : मूल्याङ्कनप्रक्रिया, सूचकहरू, अभिलेखीकरण प्रक्रिया, विद्यमान अभ्यास, समस्या र समाधानका उपायहरू
 १२.६. मूल्याङ्कनसाधनको रूपमा रुब्रिक्स (rubrics) : निर्माण र प्रयोग
 १२.७. अक्षराङ्कन (letter grading) प्रणाली : परिचय, महत्त्व र अभ्यास

१३. अनुसन्धान तथा विकास

- १३.१. कक्षाकोठा अनुसन्धान : उद्देश्य, महत्त्व र प्रयोग
 १३.२. कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानबीच तुलना
 १३.३. कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
 १३.४. शिक्षण सिकाइमा सुधारका लागि कक्षाकोठा अनुसन्धानको योगदान
 १३.५. घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानबीच अन्तरसम्बन्ध

प्राथमिक तह प्रथम र द्वितीय, निम्न माध्यमिक तह प्रथम र द्वितीय र माध्यमिक तह प्रथम र द्वितीय श्रेणीको आन्तरिक प्रतियोगितात्मक (२५%) बहुवाको लिखित परीक्षाको विशिष्टकरण तालिका

पूर्णाङ्क : १००

उत्तीर्णाङ्क : ४०

कूल समय : ३ घण्टा

क्र. सं.	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	वस्तुगत प्रश्न	अङ्क भार	विषयगत प्रश्न	अङ्क भार	कैफियत
		सङ्ख्या		सङ्ख्या		
१	नेपालको राष्ट्रिय शिक्षा प्रणाली	१०X१	१०	१	१०	
२	शिक्षा सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था					
३	विद्यालय समुदाय सम्बन्ध					
४	शैक्षिक योजना तथा व्यवस्थापन	६X१	६	१	१०	
५	कक्षा कोठा व्यवस्थापन तथा शैक्षणिक योजना	६X१	६	१	१०	
६	बालमनोविज्ञान तथा सिकाई					
७	पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री	६X१	६	१	१०	
८	शिक्षामा नविनतम चिन्तन					
९	शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू	६X१	६	१	१०	
१०	शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेशागत विकास					
११	शैक्षणिक प्रकृया	६X१	६	१	१०	
१२	परीक्षा तथा मूल्याङ्कन					
१३	अनुसन्धान तथा विकास					
	जम्मा प्रश्न सङ्ख्या र अङ्कभार	४०	४०	६	६०	

पुनश्च :

- १) वस्तुगत र विषयगत परीक्षा लगातार सञ्चालन हुनेछ । वस्तुगत परीक्षाको लागि ४० मिनेट र विषयगत परीक्षाको लागि २ घण्टा २० मिनेट समय कायम गरिएको छ ।